

Przeczytaj fragment książki „Etno gadki. Opowiadki o dawnych obrzędach i zwyczajach.”

ZIELONE ŚWIĘTA I LEŚNE LICHO

Wielu uważa, że maj to najpiękniejszy miesiąc w roku. Jest już ciepło, a kwiaty rozkwitają tak bujnie, że trudno się nie zachwycić. Dlatego Zielone Świątki obchodzone są właśnie w maju. Dawniej celebrowano to święto, przystrajając domy i zagrody brzoźowymi gałązkami oraz tatarakiem. Dekoracje znosili do wioski odważni chłopcy. W tym celu wypuszczali się aż na niebezpieczne moczary leżące za pobliskim lasem. Wierzono, że mieszka tam leśne, złośliwe lichy, co może krowę z mleka okraść, osłabić konie i zakazać kurom znosić jajka. Dlatego na taką wyprawę decydowali się tylko śmiałowcy. Chłopcy rwali tatarak, ile tylko mieli sił w rękach. W ten sposób chcieli pokazać leśnemu złośliwcowi, że z człowiekiem nie warto zadzierać. Gdy przynoszono zielone ozdoby do wioski, ludzie przystrajali nimi cały swój majątek - domy, obory, a nawet zwierzęta. W ten sposób chroniono swoje plony przed kradzieżą i figlami ze strony różnych, bliżej nieznanym stworów. Do dziś nie wiadomo, czy one istnieją... A było o co się zatroszczyć, bo przecież w maju już i żytko znacznie urosło, i zwierzęta rozmnożyły się licznie. Zieleń była symbolem życia, dlatego wszyscy bardzo chętnie brali udział w strojeniu domostw. Szczególną dekoracją był tatarak. Jego zapach sprawiał niezwykle wrażenie. Wyściełano nim nawet budy dla psów i wkładano całe bukiety za święte obrazy. Kobiety plotły z niego wianki i zakładały krowom na głowy, aby były bezpieczne na pastwisku. Strojenie wioski nazywano majeniem. Ile było przy tym radości! Na ten widok lichy nie miało wyjścia - musiało oddalić się od domostw i wrócić na bagna, skąd przyszło! [...]

Zielone Świątki były dla gospodarzy szczególnym czasem. Można nawet powiedzieć, że było to ich święto. Już od rana właściciele pól obchodzili swe pola i mierzyli wysokość młodziutkiego jeszcze zboża. Bacznie obserwowano zachowanie zwierząt oraz pogodę i snuto różne przepowiednie. Dawno temu ludzie uznali Świętego Jerzego za patrona rolników i pastuszków. Dlatego właśnie z tą postacią wiąże się wiele zielonoświątkowych przysłów, na przykład: „Jak na Jerzego rosa, nie każdej łaki chwyci kosa” lub „Na Święty Jerzy każdy już oziminę oblicza i mierzy”. Po rytuałach związanych z obchodzeniem pól we wsi rozpoczynały się zabawy i harce.

I. Zadania do tekstu

1. Fragment tekstu:

☐ A) opisuje tylko fikcyjne wydarzenia	☐ B) odnosi się do legend
☐ C) ukazuje dawne życie na wsi	☐ D) nie posiada narratora

2. Według tradycji Zielone Świątki są związane z:

☐ A) uroczystościami ku czci św. Jerzego	☐ B) różnymi ludowymi wierzeniami
☐ C) ozdabianiem domów kwiatami	☐ D) malowaniem chat na zielono

3. Ludzie na wsi używali tataraku do:

☐ A) pokrywania dachów na psich budach	☐ B) dekorowania domów
☐ C) przepędzania krow na pastwisko	☐ D) przykrywania świętych obrazów

4. Do zwyczajów zielonoświątkowych nie należało:

☐ A) obchodzenie pól	☐ B) sianie zboża
☐ C) rwanie tataraku	☐ D) uczestniczenie w zabawach

5. Z podkreślonego zdania nie można się dowiedzieć:

☐ A) czy ludzie wierzyli w tajemnicze istoty	☐ B) gdzie dokładnie mieszka lichy
☐ C) jakie cechy ma lichy	☐ D) czego obawiali się mieszkańcy wsi

6. Obserwacja przyrody w Zielone Świątki:

☐ A) była obowiązkiem pastuszków	☐ B) przynosiła pecha gospodarzom
☐ C) pozwalała rolnikom uniknąć suszy	☐ D) miała na celu przewidywanie przyszłości

7. Określenie *leśne lichy* można zastąpić wyrażeniem:

☐ A) zły duch	☐ B) krasnoludek	☐ C) skrzat	☐ D) złośliwy człowiek

II. Zadania do lektur

8. Prawdą jest, że w klasie Mikołaja:

☐ A) są dwie dziewczynki Ludeczka i Jadwinia	☐ B) wszyscy doskonale się uczą
☐ C) zdarzają się wizytacje inspektora	☐ D) nauczycielem jest pan Blédurt

9. Rosół („Mikołajek”) to przezwisko:

☐ A) dyrektora szkoły	☐ B) opiekuna klasy Mikołaja
☐ C) nauczyciela wychowania fizycznego	☐ D) jednego z kolegów Mikołaja

10. Wśród kolegów Mikołaja nie było chłopca o imieniu:

☐ A) Alcest	☐ B) Kleofas	☐ C) Ireneusz	☐ D) Euzebiusz

11. Pies, któremu tata Mikołajka budował budę w ogrodzie:

- ☐ A) był prezentem urodzinowym Mikołaja ☐ B) został przygarnięty przez mamę Mikołaja
☐ C) miał obrożę z nazwiskiem właściciela i adresem ☐ D) nie znosił begonii

12. Za pieniądze ze skarbonki Mikołaj kupił mamie na urodziny:

- ☐ A) tort ☐ B) kwiaty ☐ C) bransoletkę ☐ D) szal

13. Mikołaj i Ludeczka podczas spotkania w domu Mikołaja:

- ☐ A) zostali pochwaleni za grzeczną zabawę ☐ B) grali w ogrodzie w piłkę
☐ C) podlewali begonie w ogródku ☐ D) budowali z klocków samolot

14. W klasie Mikołaja podczas wizytacji nie wolno było:

- ☐ A) używać atramentu ☐ B) śmiać się i odpowiadać bez pozwolenia
☐ C) recytować głośno wierszy ☐ D) wstawać z ławki

15. Strofa w wierszu:

- ☐ A) jest jedną liniijką tekstu ☐ B) inaczej jest nazywana zwrotką
☐ C) rymuje się zawsze z kolejną strofą ☐ D) składa się zawsze z czterech wersów

16. We fragmencie wiersza Agnieszki Frączek:

- ☐ A) nie ma epitetów ☐ B) jest porównanie i epitet
☐ C) nie ma porównania ☐ D) są tylko dwa rymy

*Całus dziadka jest brodaty
i ma kształt cukrowej waty,
a w dodatku, jak mag z baśni,
umie każdy mrok rozjaśnić!*

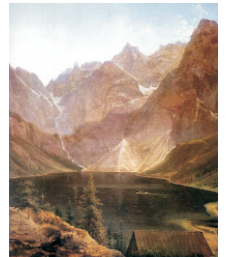
III. Nauka o języku

17. - A teraz, dzieci, idźcie się bawić. Mikołaju zabierz Ludeczkę do swojego pokoju i pokaż jej swoje ładne zabawki. - nadawcą komunikatu jest:

- ☐ A) Mikołaj ☐ B) oboje dzieci ☐ C) mama Mikołaja ☐ D) narrator opowiadania

18. Na obrazie widoczne są elementy, których nazwy:

- ☐ A) to wyłącznie rzeczowniki w liczbie mnogiej ☐ B) piszemy wielką literą
☐ C) to wyłącznie rzeczowniki rodzaju męskiego ☐ D) to czasowniki

19. Czasownikiem jest wyraz:

- ☐ A) słuch ☐ B) słuchanie ☐ C) słusznie ☐ D) słuchało

20. W opisie przedmiotu nie zastosujemy określenia:

- ☐ A) nagle pojawia się ☐ B) ma kształt kropli ☐ C) lśniący ☐ D) starannie wykonany

21. Imienia adresata nie umieszczamy w:

- ☐ A) liście prywatnym ☐ B) pozdrowieniach ☐ C) życzeniach ☐ D) notatce

22. W cudzysłowie zapisujemy:

- ☐ A) nazwy ulic ☐ B) tylko słowa zaczerpnięte z obcych języków
☐ C) fragmenty innych książek lub czasopism ☐ D) nazwy świąt

23. Znak zapytania powinien znaleźć się na końcu zdania:

- ☐ A) Kto pod kim dołki kopie, ten sam w nie wpada ☐ B) Czy to nie ten chłopiec był wczoraj w parku
☐ C) Nie wiem, dokąd poszedł Jacek ☐ D) Pokaż mi, gdzie mieszkasz

24. Taką samą liczbę głosek i liter ma wyraz:

- ☐ A) koszula ☐ B) winda ☐ C) bracia ☐ D) wiedza

25. Rzeczownik rodzaju męskiego to:

- ☐ A) dłoń ☐ B) broń ☐ C) zieleń ☐ D) cień

26. W słonecznym blasku biel śniegu oślepiła wędrowców. - w zdaniu są:

- ☐ A) dwa przymiotniki ☐ B) cztery rzeczowniki ☐ C) dwa rzeczowniki ☐ D) trzy przymiotniki

27. Wyrazami bliskoznacznymi nie są:

- ☐ A) odważny, mężny ☐ B) elegancki, wytworny ☐ C) dowcip, żart ☐ D) skromny, okazały

28. Ó niewymienne znajduje się w wyrazie:

- ☐ A) jask_łka ☐ B) dr_żka ☐ C) rozw_j ☐ D) kapt_r

29. Ta sama zasada pisowni dotyczy wyrazów:

- ☐ A) rzeka i górzysty ☐ B) podgrzać i okrzyk ☐ C) mróz i ósemka ☐ D) parówka i wiewiórka

30. Niepoprawne jest powiedzenie:

- ☐ A) wziąć urlop ☐ B) lubiała muzykę ☐ C) oka w rosole ☐ D) temperować kredki